

سرشناسه	: کاظم ابراهیم زاده، ۱۳۸۸
عنوان و نام پدیدآور	: مسئولیت فقهی و حقوقی دولت نسبت به واکسیناسیون کرونا/ مولف کاظم ابراهیم زاده بخت آباد.
مشخصات نشر	: مشهد: نور المبین، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ج، ۲۲۸ ص
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۱۰-۶-۵۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۹۴ - ۲۲۸.
موضوع	: مایه کوبی (فقه)
	Vaccination (Islamic law)
	کرونا ویروس ها -- ایران -- جنبه های حقوقی
	Coronaviruses -- *Legal aspects -- Iran
	واکسن کووید-۱۹ -- ایران
	COVID-19 vaccines -- Iran
	مسئولیت دولت (فقه) -- ایران
	Government liability (Islamic law) -- Iran
	مسئولیت دولت -- ایران
	Government liability -- Iran
رده بندی کنگره	: BP198/6
رده بندی دیویی	: 297/379
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۵۶۳۷۲۰

مسئولیت دولت نسبت به واکسیناسیون کرونا

نشر: نورالمبین

مؤلف: کاظم ابراهیم زاده بخت آباد

صفحه آرای: سعید اکرمی

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۱۰-۵۰-۶

نشانی: مشهد، میدان طبرسی، ضلع شرقی، انتشارات نورالمبین

تلفن: ۰۵۱۳۳۶۸۷۱۷۷ - ۰۹۱۵۵۰۸۰۹۴۵

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
۱۳	بخش اول: کلیات
۱۴	فصل اول: مفاهیم، انواع، ارکان و اهداف مسئولیت مدنی
۱۵	مبحث اول: مفاهیم
۱۵	گفتار اول: بیماری مسری
۱۵	تعریف اصطلاحی بیماری مسری
۱۶	گفتار دوم: کرونا
۱۷	گفتار سوم: دولت
۱۷	گفتار چهارم: واکسیناسیون
۱۸	گفتار پنجم: خسارت و اقسام آن
۲۰	مبحث دوم: انواع مسئولیت
۲۰	گفتار اول: مسئولیت مدنی (ضمان)
۲۲	گفتار دوم: مسئولیت کیفری
۲۴	مبحث سوم: ارکان مسئولیت مدنی
۲۴	گفتار اول: ضرر
۲۷	گفتار دوم: فعل و رفتار زیان بار (ترک فعل)
۲۷	گفتار سوم: رابطه سببیت
۲۸	الف- اثبات رابطه سببیت

- ۲۹..... ب- خسارات استثنائی متسبب به اعمال دولت
- ۳۱..... مبحث چهارم: اهداف مسئولیت مدنی
- ۳۱..... گفتار اول: نظام جبران.....
- ۳۳..... الف: جبران خسارت‌های مادی.....
- ۳۹..... ب- جبران خسارت‌های روانی.....
- ۴۲..... گفتار دوم: بازدارندگی از ضرر.....
- ۴۴..... گفتار سوم: حفظ نظم در جامعه.....
- ۴۵..... فصل دوم: منابع فقهی و حقوقی مسئولیت مدنی دولت در برابر واکسیناسیون کرونا.....
- ۴۶..... مبحث اول: منابع فقهی.....
- ۴۸..... گفتار اول: آیات موجب مسئولیت مدنی دولت.....
- ۴۸..... الف- آیات دال بر ممنوعیت ظلم.....
- ۵۰..... ب- آیات دال بر ممنوعیت اضرار به دیگران.....
- ۵۳..... گفتار دوم: مستندات روایی مسئولیت مدنی دولت.....
- ۵۶..... مبحث دوم: منابع حقوقی.....
- ۵۷..... گفتار اول: قانون اساسی.....
- ۵۸..... گفتار دوم: قانون مسئولیت مدنی.....
- ۵۹..... گفتار سوم: قانون مجازات اسلامی.....
- ۵۹..... گفتار چهارم: قانون تشکیل مدیریت بحران کشور.....
- ۵۹..... گفتار پنجم: سایر قوانین و مقررات.....
- ۶۱..... بخش دوم: مبانی ضمان دولت در برابر واکسیناسیون
- ۶۲..... فصل اول: مبانی فقهی مسئولیت مدنی دولت در برابر واکسیناسیون کرونا.....
- ۶۳..... مبحث اول: قواعد فقهی نافی مسئولیت مدنی دولت در برابر واکسیناسیون کرونا.....
- ۶۳..... گفتار اول: قاعده احسان.....
- ۶۴..... الف- موجبات تحقق مفهوم احسان در نفی مسئولیت مدنی.....

- ب- شروط قاعده «احسان» در نفی ضمان دولت ٦٧
- ج- مؤیدات نفی ضمان دولت از طریق قاعده «احسان» در فقه ٦٨
- د- مؤیدات نفی ضمان دولت از طریق قاعده «احسان» در حقوق ٧٠
- گفتار دوم: قاعده مصلحت ٧٤
- گفتار سوم: قاعده لاضرر ٧٨
- الف- طرق نفی مسئولیت مدنی دولت بر اساس قاعده لاضرر ٧٨
- ب- شرایط صدور قاعده «لاضرر» ٧٩
- مبحث دوم: قواعد فقهی مثبت مسئولیت مدنی دولت در برابر واکسیناسیون کرونا ٨١
- گفتار اول: قاعده احسان ٨١
- الف- مسئولیت جبران خسارات واردآمده بر محسن الیه ٨١
- ب- مسئولیت جبران خسارات واردآمده بر محسن ٨٣
- گفتار دوم: قاعده مصلحت ٨٦
- گفتار سوم: قاعده لاضرر ٩٠
- الف- نفی جواز اضرار ٩١
- ب- نفی ضرر غیر متدارک ٩٤
- گفتار چهارم: قاعده الخراج ٩٧
- فصل دوم: مبانی حقوقی مسئولیت مدنی دولت در برابر واکسیناسیون کرونا ٩٩
- مبحث اول: مبانی مربوط به بیماری‌های مسری قابل انتساب به دولت ١٠٠
- گفتار اول: نظریه تقصیر ١٠٠
- گفتار دوم: نظریه خطر (مسئولیت بدون تقصیر) ١٠٥
- گفتار سوم: نظریه احترام ١٠٨
- مبحث دوم: مبانی مربوط به بیماری‌های مسری غیرقابل انتساب به دولت ١١٠
- فصل سوم: ضمانت اجرایی دولت در برابر واکسیناسیون کرونا ١١١
- مبحث اول: ادله اثبات پیشگیری از کرونا توسط دولت ١١٢
- گفتار اول: آیه ١١٤

- ۱۱۶..... گفتار دوم: روایات
- ۱۱۹..... گفتار سوم: اجماع
- ۱۲۰..... گفتار چهارم: عقل
- ۱۲۰..... مبحث دوم: اقدام پیش از وقوع وضعیت بحرانی
- ۱۲۱..... گفتار اول: شناسایی و قرنطینه افراد مبتلا
- ۱۲۴..... گفتار دوم: تعیین مقامات و نهادهای مسئول
- ۱۲۵..... الف- روایت:
- ۱۲۶..... ب- عقل:
- ۱۲۸..... گفتار سوم: آموزش
- ۱۳۱..... گفتار چهارم: ایجاد پوشش‌های حمایتی و بیمه‌ای
- ۱۳۴..... مبحث سوم: اقدام در زمان وقوع وضعیت بحرانی
- ۱۳۴..... گفتار اول: اطلاع‌رسانی و هشدار
- ۱۳۶..... الف- روایت:
- ۱۳۷..... ب- اجماع:
- ۱۳۸..... ج- عقل:
- ۱۳۸..... گفتار دوم: ارائه خدمات رفاهی
- ۱۳۹..... الف- آیات:
- ۱۴۱..... ب- روایت:
- ۱۴۲..... ج- عقل:
- ۱۴۲..... مبحث چهارم: اقدام پس از وضعیت بحرانی
- ۱۴۳..... مبحث پنجم: اقدامات دولتی و غیردولتی واکسیناسیون کرونا
- ۱۴۳..... گفتار اول: اقدامات دولت نسبت به واکسیناسیون کرونا
- ۱۴۳..... الف- تأمین حق حیات
- ۱۴۸..... ب- تأمین عدالت
- ۱۵۲..... ج- تضمین اصالت واکسن

گفتار دوم: ادله حرمت خرید واکسن توسط دولت از کشورهای متخاصم... ۱۵۶

الف- کمک به ستمکاران..... ۱۵۶

ب- تقویت کفر..... ۱۶۱

ج- اعانه بر اثم و عدوان..... ۱۶۳

گفتار سوم: تخلفات غیر دولتی (شرکت‌ها و اشخاص)..... ۱۶۷

الف- ورود واکسن با ارز دولتی و فروش با نرخ آزاد..... ۱۶۷

ب- احتکار واکسن..... ۱۷۰

نتایج و پیشنهادها..... ۱۷۵

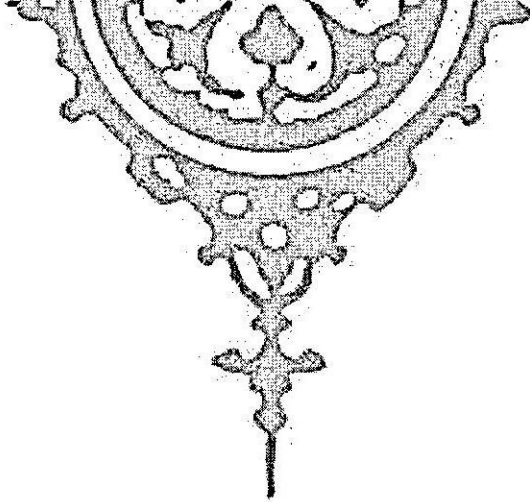
منابع و مأخذ ۱۸۱

منابع فارسی..... ۱۸۲

منابع عربی..... ۱۹۱

مقالات..... ۲۰۹

سایت‌ها..... ۲۱۰

مقدمه

در نظام حقوقی ایران، دولت در دو معنای خاص و عام به کار می‌رود. دولت، به معنای خاص که به مدیران کشور گفته می‌شود و شامل سازمان‌های اداری و اجرایی می‌گردد. اداره این سازمان‌ها، به طور معمول به عهده هیئت وزیران است و احتمال دارد به ریاست نخست‌وزیر یا رئیس‌جمهور تشکیل و هدایت گردد. در این برداشت مفهوم دولت در برابر مفهوم مردم و ملت قرار می‌گیرد. دولت به معنای عام شامل سازمان‌های اداری، قضایی و قانونگذاری می‌شود و وصف بارز آن حاکمیت و سلطه در روابط داخلی و بین‌المللی است. به عنوان نمونه مقصود از تعبیر «دولت جمهوری اسلامی ایران»، همین معنای عام است و مقصود از دولت در این پژوهش، صرفاً قوه مجریه نیست بلکه دولت به معنای عام است که تمامی قوا و نهادها را در بر می‌گیرد. دولت دارای اختیارات و وظایف وسیعی است و طبیعتاً باید مسئولیت وی از سایرین بیشتر و سنگین‌تر باشد زیرا با همه گستردگی دامنه فعالیت‌ها، اختیارات بیشتری هم داشته، لذا ممکن است اگر آن را فاقد مسئولیت بدانیم زمینه‌ی برخی سوءاستفاده‌ها را فراهم کرده باشیم، بنابراین به همان اندازه که دامنه‌ی فعالیت‌ها و اختیارات دولت وسیع است دامنه مسئولیت آن نیز در قبال اعمالش گسترده‌تر است.

..... مسئولیت دولت نسبت به واکسیناسیون کرونا

تأمین نیازهای بهداشتی افراد جامعه بر عهده دولت است که اصل ۲۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی^۱ نیز به آن اشاره مستقیم دارد. بر اساس موظف شدن دولت به تأمین ملزومات بهداشتی، شیوع کووید ۱۹ در جامعه به معنای سرپیچی دولت از تعهدات و مسئولیت‌های خود در حوزه بهداشت همگانی تلقی می‌شود که با سازوکارهای مرتبط با مسئولیت مدنی، دولت موظف خواهد شد غرامت قربانیان ناشی از این بیماری را بپردازد. در این رویکرد، مقصر بودن دولت مبتنی بر سهل انگاری است و این اشتباه زمینه‌ساز بروز مسئولیت حتی در بعد کیفری خواهد بود. در این دیدگاه همانگونه که دولت موظف است برای رعایت بهداشت همگانی هزینه‌هایی را متقبل شود، در صورت عدم رعایت قوانین صادر شده در این زمینه و وارد آمدن خسارت به مردم در اثر بیماری، به همان نسبت ملزم به جبران خسارت می‌باشد.

لذا در این پژوهش به بررسی مبانی جبران خسارت‌های ناشی از بیماری کرونا توسط دولت در نظام فقهی و حقوقی و همچنین معرفی نهادهای قابل اتکا در جبران خسارت‌های ناشی از بیماری کرونا پرداخته می‌شود.

۱- اصل ۲۹ قانون اساسی: برخورداری از تأمین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، از کارافتادگی، بی‌سرپرستی، در راه ماندگی، حوادث و سوانح و نیاز به خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت‌های پزشکی به صورت بیمه و غیره حق است همگانی. دولت مکلف است طبق قوانین از محل درآمدهای عمومی و درآمدهای حاصل از مشارکت مردم، خدمات و حمایت‌های مالی فوق را برای یک یک افراد کشور تأمین کند.